

VOORSTEL BESTUUR WAARDLANDEN

Vergadering : 26 september 2024
Agendapunt : 5
Steller: : Gitta Spruit

Onderwerp : Toekomst van de zwerfafvalaanpak door Waardlanden

Voorstel :

1. Kennisnemen van (voorlopig) vastgestelde Single Use Plastic (SUP) subsidie van € 2,42 per inwoner voor onze middelgrote gemeenten.
 2. Kennis nemen van de voortdurende onduidelijkheid over het moment van uitkeren alsmede over de ontvangende partij (gemeente of Waardlanden) van de subsidie.
 3. Instemmen met het in de basis DVO verankeren van een regionale zwerfafvalaanpak met hoofdzakelijk “groene” instrumenten.
 4. Instemmen met de mogelijkheid tot een uitbreiding van deze rol met zowel “groene” als “blauwe” instrumenten als optioneel maatwerk per gemeente, vast te leggen in een DVO-Plus/ Extra.
-

Inleiding

Sinds 2014 ondersteunt Waardlanden de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden bij de “extra aanpak van zwerfafval”. Dit is gefinancierd door de subsidie “extra aanpak van zwerfafval” van gelden van de verpakkende industrie. In de vergadering van 29 september 2022 en vervolgens 26 februari 2024 bent u geïnformeerd over op handen zijnde wijzigingen.

Wet- en regelgeving voor de verpakkende industrie is aangescherpt met onder andere een Single Use Plastics (SUP) richtlijn, met daaronder de Uitgebreide Productverantwoordelijkheid (UPV). Via deze regelingen betaalt de verpakkende industrie gebiedsbeheerders een vergoeding voor de kosten voor opruimen, transport en verwerken van plastic zwerfafval. Specifiek voor tabaksfilters betalen ze ook een vergoeding voor het beheren van openbare inzamelsystemen en bewustmakingsmaatregelen. Ook is er een vergoeding voor het aandeel plastic in openbare prullenbakken. De vergoedingen zijn bedoeld om de volledige preventie/opruimkosten van het aandeel plastic in de openbare ruimte te dekken en zijn significant hoger dan de voormalige subsidie ‘extra aanpak zwerfafval’ (zie bijlage).

Naast de SUP subsidie bestaat ook nog de Prullenbakkensubsidie. Die subsidie laten we in deze notitie buiten beschouwing.

Beoogd effect

Vanuit de kwaliteiten en capaciteiten van Waardlanden de gemeenten zo goed mogelijk ondersteunen bij het aanpakken van zwerfafval.

Argumenten

- 1.1 In het *concept* besluit “vaststelling bijdragen en wegingsfactoren kunststofproducten voor eenmalig gebruik 2024” van ministerie van I&M staat een bijdrage van € 2,42 per inwoner voor middelgrote gemeenten vermeld.
- 1.2 De bijdrage is lager dan de eerder aangekondigde € 3,02 per inwoner, maar nog steeds ruimschoots meer dan de voormalige vergoeding van € 1,19, waarmee in de plannen van aanpak van Waardlanden in 2023 en 2024 rekening mee is gehouden.
- 2.1 Uitbetaling van de SUP-subsidie vanuit de verpakkende industrie vindt naar verwachting eind 2024/begin 2025 plaats. Uitbetaling van de vergoeding vindt eind 2024/begin 2025 met terugwerkende kracht vanaf 1-1-2023 ongeoormerkt en zonder verantwoordingsverplichting

plaats. Naar verwachting wordt de subsidie uitgekeerd in de algemene middelen van de gemeenten.

- 3.1 Waardlanden heeft in de afgelopen jaren ervaring opgedaan en is vertrouwd geworden met haar rol als kenniscentrum en netwerkpartner. Ook hebben we tweejaarlijks terugkerende campagnes verankerd in de bedrijfsvoering. Het is in het belang van de continuïteit van de bedrijfsvoering van Waardlanden om deze “groene” (op interactie met inwonersgerichte) activiteiten formeel te verankeren in de bedrijfsvoering.
- 3.2 Met de zwerfafvalmonitor monitoren we naast de impact van het zwerfafvalbeleid ook het effect van de strategienota. Het is daarom wenselijk deze zwerfafvalmonitoring voort te zetten en Waardlanden dit te laten coördineren.
- 4.1 Voor gemeenten is het wenselijk Waardlanden haar centrale rol te laten behouden, aangezien centrale uitvoering de lasten voor de gemeenten verlicht.
- 4.2 Op basis van de zwerfafvalmonitor, veranderende regelgeving, landelijke trends en waarnemingen van onze medewerkers is per gemeente in kaart gebracht welke maatregelen nodig zijn om een volwaardig en effectief zwerfafvalbeleid te voeren. Dit verschilt per gemeente. Waardlanden kan, indien gewenst, als aanvullende opdracht de invulling van deze activiteiten op zich nemen.

Kanttekeningen

- Indien niet alle gemeenten kiezen voor de “regionale zwerfafvalaanpak” van Waardlanden, doet dit afbreuk aan de voorgestelde aanpak en aan de kostenverdeling.
- Indien gemeenten kiezen voor de “regionale zwerfafvalaanpak” van Waardlanden, maar de overige Single Use Plastic en prullenbakken subsidiegelden niet ten goede laten komen aan het optimaliseren van de openbare ruimte (blauwe instrumenten), kan dit afbreuk doen aan de impact van de regionale aanpak van Waardlanden.
- Een succesvolle zwerfafvalaanpak vraagt een projectmatige aanpak, heldere ambities, bereidheid om ingrepen in de openbare ruimte te doen, goede taakverdeling en een samenwerking tussen gemeente, Waardlanden en andere partijen in de openbare ruimte. Tot nu toe is deze nauwe samenwerking nog niet met alle gemeenten bereikt.

Financiën

De voorgestelde activiteiten van Waardlanden zijn geraamd voor € 232.000,- voor de vier gemeenten tezamen. Deze kosten kunnen worden gedekt vanuit de subsidies die de gemeenten gaan ontvangen. De begroting is gebaseerd op de ervaringen bij het uitvoeren van de activiteiten voor de zwerfafvalsubsidie in de afgelopen jaren. De verrekening van reeds gemaakte kosten in 2023/2024 en (te) ontvangen subsidies kan uiteraard pas plaatsvinden nadat duidelijk is aan wie en wanneer de subsidies worden uitgekeerd.

Communicatie

Er vindt geen externe communicatie plaats naar aanleiding van dit besluit.

Vervolg

Individuele gemeenten gebruiken onderhavig besluit en bijbehorende notitie om de ambtenaren/wethouders van de afdelingen Beheer Openbare Ruimte (BOR) te betrekken.

Indien gelden direct aan de gemeente uitgekeerd worden, worden ook de raden geïnformeerd.

De structurele regionale werkzaamheden ten aanzien van zwerfafval worden opgenomen in basis DVO, de voortgang wordt meegenomen in de jaarlijkse rapportages.

Als gemeenten kiezen voor een uitgebreide maatwerk aanpak door Waardlanden, wordt hier separaat opdracht voor gegeven en/of een DVO-plus voor gemaakt.

Bijlagen

1. Notitie “toekomstige zwerfafvalaanpak door Waardlanden”
2. Besluit vaststelling bijdragen en wegingsfactoren kunststofproducten voor eenmalig gebruik 2024 (ministerie van I&M)
3. Presentatie “Schouders onder schoon”

Bestuur Waardlanden : 26 september 2024

Agendapunt : 5

Onderwerp : Toekomst van de zwerfafvalaanpak door Waardlanden

Het Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Reinigingsdienst Waardlanden

b e s l u i t :

1. Kennisnemen van (voorlopig) vastgestelde Single Use Plastic (SUP) subsidie van € 2,42 per inwoner voor onze middelgrote gemeenten.
2. Kennis nemen van de voortdurende onduidelijkheid over het moment van uitkeren alsmede over de ontvangende partij (gemeente of Waardlanden) van de subsidie.
3. Instemmen met de voorgestelde regionale rol van Waardlanden t.a.v. zwerfafval met hoofdzakelijk "groene" instrumenten.
4. Instemmen met het voortzetten van deze regionale rol voor Waardlanden in 2025.
5. Instemmen met het ter beschikking stellen van de gelden voor de zwerfafval aanpak voor 2025, zoals opgenomen op de begroting van Waardlanden, ongeacht waar de subsidie landt.
6. Uitstellen van het verankeren van deze regionale rol in de basis DVO.
7. Uitstellen van het aanbieden van uitbreiding van de regionale rol met zowel "groene" als "blauwe" instrumenten als optioneel maatwerk per gemeente, vast te leggen in een DVO-Plus/ Extra.

Aldus besloten in de bestuursvergadering,
gehouden op 26 september 2024

de secretaris

J.A.P. Rau

de voorzitter

A.C. Bikker

Notitie: toekomstige zwerfafvalaanpak door Waardlanden

Gorinchem, 12 september 2024

Inleiding

“Samen voor schone afvalvrije en schone gemeenten”, dat is waar Waardlanden voor staat. Preventie is één van de thema’s waar we in de strategienota op in zetten om die schone en afvalvrije gemeenten te bereiken, gedragsverandering is daarbij het sleutelwoord. De aanpak van zwerfafval maakt geen deel uit van de strategienota van Waardlanden.

Gefinancierd door subsidie van de verpakkende industrie zet Waardlanden zich sinds 2014 namens de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden in voor de “extra aanpak van zwerfafval”. Door zwerfafval centraal aan te pakken ontstaat lastenverlichting en ontzorgen we de gemeenten. Vanuit het gedachtegoed van de strategienota hebben we de afgelopen jaren de zwerfafvalaanpak vorm gegeven en hebben we ingezet op preventie en gedragsverandering.

Er zijn veranderingen van de subsidie voor zwerfafval gaande. In hoofdstuk 1 informeren wij u over deze veranderingen. In hoofdstuk 2 lichten wij onze inspanningen van de afgelopen jaren toe. De resultaten van deze inspanningen beschrijven we in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 schetsen wij de rol die Waardlanden in de toekomst kan vervullen.

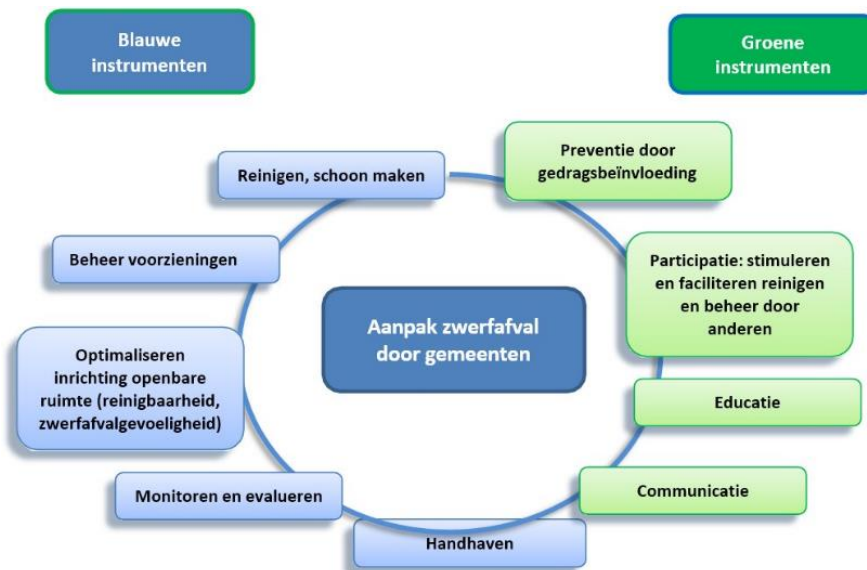
1. Vergoeding zwerfafval in algemene middelen gemeenten

Wet- en regelgeving voor de verpakkende industrie is aangescherpt met onder andere een Single Use Plastics (SUP) richtlijn en Uitgebreide Product verantwoordelijkheid (UPV) voor het vergoeden van de kosten voor opruimen, transport en verwerken van zwerfafval aan gebiedsbeheerders. De tabaksindustrie levert een extra bijdrage aan de subsidie, specifiek voor het beheer van openbare inzamelsystemen en bewustmakingsmaatregelen voor de milieuschade van peuken. Deze SUP subsidie vervangt de voormalige subsidie “extra aanpak zwerfafval”. De nieuwe subsidie heeft een grotere reikwijdte en is bedoeld om de volledige preventie/opruimkosten van het aandeel plastic in het zwerfafval in het in de openbare ruimte te dekken en is daardoor significant hoger dan de voormalige subsidie. Uitbetaling van de vergoeding vindt eind 2024/begin 2025 met terugwerkende kracht vanaf 1-1-2023 ongeoormerkt en zonder verantwoordingsverplichting plaats. Naar verwachting wordt de subsidie uitgekeerd in de algemene middelen van de gemeenten. Daarnaast is er sinds 1-1-2023 ook een vergoeding voor het aandeel zwerfafval in openbare prullenbakken. In bijlage 1 vindt u meer informatie over beide vergoedingen. In bijlage 1 is een overzicht van de subsidiebedragen en de kenmerken van de subsidies opgenomen.

2. Huidige zwerfafval aanpak door Waardlanden

De “extra aanpak zwerfafval” van Waardlanden is een aanpak bovenop de basistaken (o.a. vegen en beheer van de openbare prullenbakken) van de gemeenten. Jaarlijks maakte Waardlanden plannen voor deze “extra aanpak” en voerde deze plannen uit. Door de centrale aanpak van zwerfafval vanuit Waardlanden worden de gemeenten ontzorgd en lasten verlicht. Vanaf 2019 vindt monitoring van het zwerfafval in de vier Waardlanden gemeenten plaats.

In de Single Use Plastics (SUP) richtlijn worden de inzetbare instrumenten voor een zwerfafvalaanpak toegelicht. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen “groene” en “blauwe” instrumenten. De groene instrumenten richten zich op de menselijke kant van de aanpak, de blauwe op de inrichting van de openbare ruimte. In de juiste mix uitgevoerd vormen ze een effectieve zwerfafvalaanpak. We lichten onderstaand toe hoe we de instrumenten de afgelopen jaren hebben ingezet.

2.1 "Groene" instrumenten

De "groene" instrumenten sluiten naadloos aan bij het werk van team Publiekszaken van Waardlanden, bestaande uit milieucoaches, educatie-, en communicatie medewerkers. Onderstaande campagnes zijn verankerd in onze bedrijfsvoering:

- ✓ Campagne tegen peuken op straat: Hey Viespeuk
 - Jaarlijkse communicatie campagne, video's en posters, Peukmeukdag
 - Communicatie toolkit voor (sport)vereniging
 - Materialen zoals (zak)asbakken
- ✓ Campagne "Samen schoon, samen blij"
 - Faciliteren zwerfafvalrapers met materialen
 - Ondersteunen zwerfafvalrapers bij opschoonacties, zoals mobiliseren inwoners
 - Periodieke nieuwsbrief voor zwerfafvalrapers
 - Educatie over zwerfafval, snoeproute-aanpak en opschoonacties met (basis)scholen, inclusief materialen

Daarnaast hebben we in de loop van de jaren vele eenmalige acties ter bewustwording in gang gezet, zoals filmpjes met kinderburgemeesters en stickers met "zwerfafvalvrij hartenkreten" van kinderen.

2.2 “Blauwe” instrumenten

De gemeente is regievoerder voor blauwe instrumenten. Blauwe instrumenten zijn door Waardlanden experimenteel of op verzoek van één of enkele gemeente(n) ingezet.

- ✓ Zelfpersende prullenbakken
- ✓ Schotjes, kleppen, doneerringen of asbakken aan openbare prullenbakken
- ✓ Reinigen of wrappen (inpakken) openbare prullenbakken
- ✓ Handhaving 25m regel
- ✓ “Basis op orde” op hotspots
- ✓ Inzet “polderbus” voor het legen van prullenbakken en ruimen van zwerfafval in de polder
- ✓ Prullenbakkenscans
- ✓ Zwerfafvalmonitoring (i.s.m. Ecoconsult, ook t.b.v. monitoring effect DIFTAR op zwerfafval)

2.3 Kenniscentrum, netwerkpartner en aanspreekpunt voor inwoners

Door kennis op te doen, te anticiperen op veranderingen in de branche en in te spelen op behoeftes van inwoners en vrijwilligers konden we (experimentele) projecten starten. Zo ontwikkelden we “best practices” en functioneren we als een kenniscentrum en netwerkpartner waar alle gemeenten gebruik van kunnen maken. We verdiepen ons in en delen informatie over zowel “blauwe” als “groene” instrumenten. Aangezien onze milieucoaches en educatief medewerkers dagelijks in het veld werken, zijn ze een toegankelijk aanspreekpunt voor inwoners.

3. Resultaten zwerfafvalaanpak door Waardlanden

Aangezien de inspanningen van Waardlanden de afgelopen jaren de *extra* aanpak boven op de basistaken van de gemeente betrof, zijn de resultaten van onze inspanningen niet onomstotelijk kwantitatief te bewijzen. Gemiddeld voor de vier gemeenten is de afgelopen jaren in de zwerfafvalmonitor een positieve (dus afnemende) trend van de hoeveelheid zwerfafval waargenomen. In 2023 is een (tijdelijke) trendbreuk, mogelijk als gevolg van het afsluiten van de ondergrondse containers. De meest opvallend was de afname van het fijn zwerfafval (o.a. peuken, kauwgom, snoeppapiertjes) in Gorinchem na de start van de “peukencampagne”. (zie bijlage 2)

Het kwalitatieve succes van onze aanpak blijkt uit krantenartikelen en waardering van inwoners (zie bijlage 3).

4. Voorstel toekomstige rol Waardlanden in de zwerfafvalaanpak

Regionale aanpak

We blijven team Publiekszaken (educatie, communicatie & milieucoaches) inzetten om de rol van regionaal kenniscentrum en netwerkpartner vervullen en de 2 succesvolle campagnes te faciliteren. Voor het vervullen van de rol van kenniscentrum en netwerkpartner is vrije financiële ruimte benodigd om te anticiperen op verzoeken van inwoners, ontwikkelingen in de branche, of het uitvoeren van pilots, zoals beschreven in paragraaf 2.3. Daarnaast willen we monitoring van het zwerfafval voortzetten en blijven coördineren.

Thema	Bedrag
1. Inzet van team Publiekszaken t.b.v. kenniscentrum, netwerkpartner en contactpersoon inwoners, de uitvoering van 2 campagnes en coördinatie van de monitoring (1 FTE), incl. materialen	€ 80.000,-
1a Financiële ruimte voor vervullen rol kenniscentrum, netwerkpartner en contactpersoon inwoners	€ 50.000,-
2. Peukencampagne, inclusief materialen	€ 35.000,-
3. Campagne "Samen schoon, samen blij", incl. materialen	€ 50.000,-
4. Zwerfafval monitoring (i.s.m. Ecoconsult)	€ 17.000
Totaal	€ 232.000,-

In bijlage 4 is de gedetailleerde begroting en de investering per gemeente opgenomen.

De gemeenten kunnen kosten dekken uit de subsidie. Per thema kan de behoefte per gemeente verschillen. De projectleider verdeelt de inzet van mankracht en middelen zo goed mogelijk over de gemeenten, tot zover het budget reikt.

Opdracht van alle vier de deelnemende Waardlanden gemeenten is een randvoorwaarde om bovenstaande aanpak binnen de geraamde budgetten uit te kunnen voeren.

Wat valt buiten de scope?

- Inzet van groene instrumenten die niet bij 4.1 genoemd zijn.
- Inzet van blauwe instrumenten, met uitzondering van de monitoring.

Evaluatie

Jaarlijks legt Waardlanden verslag van de uitgevoerde activiteiten. Prestatie- indicatoren worden vastgesteld. Om meetbaar minder zwerfafval te bewerkstelligen is de juiste mix van groene en blauwe instrumenten, en dus een goede samenwerking tussen gemeenten en Waardlanden, van groot belang. Het effect van de **gezamenlijke aanpak** monitoren we met de Zwerfafvalmonitor (Ecoconsult). Monitoring van specifieke locaties is aanvullend mogelijk (DVO-Plus).

Volwaardige zwerfafvalaanpak (DVO-Plus)

Om tot een volwaardige zwerfafvalaanpak voor alle gemeenten te komen is extra mankracht en middelen benodigd. Op verzoek kan Waardlanden dit voor de gemeente(n) organiseren.

Op basis van de zwerfafvalmonitor, veranderende regelgeving en waarnemingen van onze medewerkers zijn zinvolle activiteiten per gemeente in kaart gebracht (zie bijlage 5). In overleg kunnen we een (meerjaren)aanpak opstellen en vastleggen in een DVO -Plus.

Bijlage 1: Vergoeding SUP en prullenbakken subsidie

Gemeenten	Inwoners (CBS d.d. 11-01-2024)	Indicatief bedrag SUP subsidie 2023-2026
Gorinchem	38461	€ 93.076
Hardinxveld-Giessendam	18681	€ 45.208
Molenlanden	45158	€ 109.282
Vijfheerenlanden	60052	€ 145.326
totaal	162352	€ 392.892

Gemeenten	Inwoners (CBS d.d. 11-01-2024)	Bedrag Prullenbakken subsidie 2023	Bedrag Prullenbakken subsidie 2024
Gorinchem	38461	€ 29.230	€ 36.153
Hardinxveld-Giessendam	18681	€ 14.198	€ 17.560
Molenlanden	45158	€ 34.320	€ 42.449
Vijfheerenlanden	60052	€ 45.640	€ 56.449

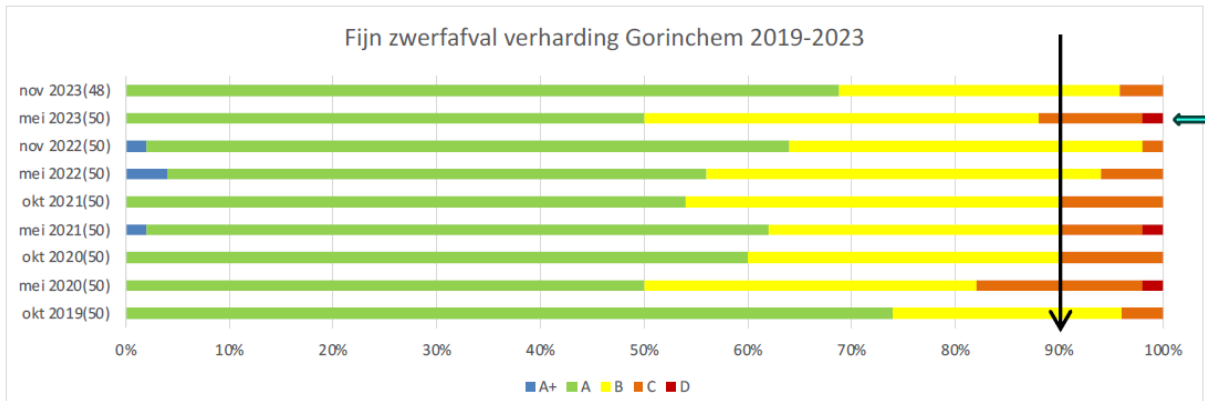
Subsidie 1

- SUP: Single Use Plastic richtlijn
- Subsidiebedrag: wordt vierjaarlijks (of vaker) vastgesteld obv landelijke monitoring aandeel plastic in het zwerfafval x inwoneraantal. € 2,42 per inwoner o.b.v. Besluit vaststelling bijdragen en wegingsfactoren kunststofproducten voor eenmalig gebruik 2024)
- Ingang: per 1-1-2023
- Uitkering: najaar 2024
- Looptijd: lange termijn, geen einddatum bekend
- Waarom: preventie én opruimen van aandeel plastic in zwerfafval.
- Geen verplichte subsidieaanvraag, monitoren en/of rapportage

Subsidie 2

- Prullenbakkensubsidie
- Subsidiebedrag: wordt jaarlijks door Verpact en VNG bepaald en jaarlijks bekend gemaakt
 - 2023 € 0,76 x inwoneraantal
 - 2024: € 0,94 per inwoner
- Ingang: per 1-1-2023
- Uitkering: is conform voormalige afspraken aan Waardlanden gedaan en ingezet voor "extra aanpak zwerfafval" 2023 en 2024. Per 2025 uitkering aan de gemeenten.
- Looptijd: lange termijn, geen einddatum bekend
- Waarom: inzamelen en verwerken aandeel plastic in openbare prullenbakken
- Geen verplichte subsidieaanvraag, monitoren en/of rapportage

Bijlage 2: Weergave uit Zwerfafvalmonitor 2023

Toelichting: “fijn zwerfafval” zijn doorgaans peuken. Als de 90% lijn in het gele vlak valt worden voldaan aan de ambitie (een B). In 2020 en 2021 lukte dat niet, toen werd er oranje (C) gescoord, wat betekent dat er meer zwerfafval was dan gewenst. In het najaar van 2022 en 2023 was de score wel B. De nadruk van de peukencampagne ligt ook in de tweede helft van het jaar, in verband met de landelijk PeukMeukDag in de zomer en Stoptober in oktober. Het is aannemelijk, maar niet onomstotelijk te bewijzen, dat de Peukencampagne effectief is.

Bijlage 3: Aandacht en waardering zwerfafval aanpak

ONLINE KRANT HG24.NL
Nieuws bij Hardinval-Groeterdam

Nieuws Sport Opinie Agenda Adverteren Priscaal Van de redactie

Waardlanden en EnjoyCleaning.nl vragen aandacht voor zwerfafval

Overschikt Peukenzuiger van Waardlanden aan Schoon Gennepchen. Demonstratie door randje in de abla. 6m-berm

Peukenzuiger zuigt eerste dag al meer dan duizend peuken op

16 oktober 2022 om 12:01

Bijlage 4: Begroting regionale aanpak zwerfafval

Tabel 1: Begroting voor de regionale aanpak zwerfafval

	Onderdelen	Subonderdelen	Kosten
1a	Inzet team Publiekszaken t.b.v. kenniscentrum, netwerkpartner en uitvoering	1 FTE, verdeeld over het team	€ 80.000
1b	Vrije ruimte voor pilots/ verzoeken inwoners	Middelen/communicatie	€ 50.000
2a	Campagne Hey Viespeuk	Communicatie uitingen	€ 20.000
2b	Campagne Hey Viespeuk	Materialen tbv peukencampagne	€ 15.000
3a	Campagne Samen schoon Samen blij	Opruimmaterialen	€ 20.000
3b	Campagne Samen schoon Samen blij	Ondersteuning opschoonacties	€ 15.000
3c	Campagne Samen schoon Samen blij	Mailing zwerfafvalrapers	€ 5.000
3d	Campagne Samen schoon Samen blij	Educatieve materialen, kindergrijpers en/of gastlessen	€ 10.000
4	Monitoring	Monitoring	€ 17.000
	Totaal		€ 232.000

Tabel 2: Verdeling van de kosten over de gemeenten o.b.v. inwoneraantal

Gemeenten	Inwoners (CBS d.d. 11-01-2024)	Bedrag
Gorinchem	38461	€ 54.961
Hardinxveld-Giessendam	18681	€ 26.695
Molenlanden	45158	€ 64.531
Vijfheerenlanden	60052	€ 85.814
totaal	162352	€ 232.000

Bijlage 5: overzicht mogelijke aanvullende activiteiten per gemeente

Op basis van de monitoringsresultaten 2023 adviseren we de volgende activiteiten:

Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Molenlanden	VHL
Aanpak & monitoring winkelgebieden	Aanpak bedrijventerreinen	Aanpak recreatieterreinen/ Kinderdijk	Aanpak & monitoring winkelgebieden
Aanpak bijplaatsingen	Aanpak recreatieterreinen	Aanpak bijplaatsingen	Intensivering Peukencampagne
Parkeerplaatsen	Afspraken groenbeheer	Hotspot aanpak	Hotspot aanpak
Hotspot aanpak	Aanpak hoofdwegen & hotspots		
	Hotspot aanpak		

- Vanuit wet- en regelgeving is ook aandacht nodig voor:
 - Cups op evenementen
 - Herbruikbaar verpakkingsmateriaal
- Milieucoaches en buitendienstmedewerkers voegen op basis van hun ervaring toe:
 - Meer slimme prullenbakken en/of sensoren op reguliere openbare prullenbakken
 - Doorlopend reinigen van openbare prullenbakken en/of zorgen voor reinigbaarheid van de openbare prullenbakken
 - Aandacht voor uiterwaarden i.s.m. RWS en/of Waterschap (Project Schone Rivieren/ Project Rijntakken)
 - Aandacht voor Provinciale wegen (voortzetten “polderbus” langs o.a. picknickplaatsen in het buitengebieden van Molenlanden en Vijfheerenlanden
 - Aandacht voor steegjes en andere moeilijk bereikbare plekken (o.a. Gorinchem)
 - Aandacht voor informeren nieuwe Nederlanders

Mocht de gemeente geen brongerichte maatwerk oplossing wensen, maar toch minder zwerfafval op straat willen, dan kan men overwegen meer veeguren af te nemen vanuit de subsidie.

Besluit van de minister van Infrastructuur en Waterstaat van [datum], nr. IENW/BSK-2024/179342, houdende vaststelling van de kostenaandelen zwerfafval per kunststofproductsoort, de bijdragen per kunststofproductsoort en de wegingsfactoren per overheidsorganisatie over het peiljaar 2023 als bedoeld in de artikelen 3.1 en 3.2 van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik (Besluit vaststelling bijdragen en wegingsfactoren kunststofproducten voor eenmalig gebruik 2024)

De minister van Infrastructuur en Waterstaat;

Gelet op de artikelen 3.1 en 3.2 van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik;

BESLUIT:

Artikel 1 Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

<i>grote steden:</i>	gemeenten met 300.000 inwoners of meer;
<i>grote gemeenten:</i>	gemeenten met 300.000 tot 100.000 inwoners;
<i>middelgrote gemeenten:</i>	gemeenten met 100.000 tot 30.000 inwoners;
<i>kleine gemeenten:</i>	gemeenten tot 30.000 inwoners;
<i>kunststofhoudende tabaksfilters:</i>	tabaksproducten met kunststofhoudende filters en kunststofhoudende filters die worden verkocht voor gebruik in combinatie met tabaksproducten als bedoeld in artikel 5 van het Besluit kunststofproducten voor eenmalig gebruik.

Artikel 2 Kostenaandeel per productsoort

Het kostenaandeel zwerfafval per kunststofproductsoort als bedoeld in artikel 3.1, derde lid, van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik over het kalenderjaar 2023 bedraagt voor:

a. voedselverpakkingen:	€ 3.121.029,11;
b. zakjes en wikkels:	€ 8.652.252,62;
c. drankverpakkingen:	€ 8.751.727,40;
d. drinkbekers:	€ 4.719.832,98;
e. lichte plastic draagtassen:	€ 1.858.263,50;
f. vochtige doekjes:	€ 1.461.241,51;
g. ballonnen:	€ 152.366,84;
h. kunststofhoudende tabaksfilters:	€ 42.994.311,40;
i. bewustmakingsmaatregelen ¹ :	€ 1.650.665,27;
j. uitvoeringskosten:	€ pm

Artikel 3 Totale bijdrage per productsoort

1. De totale bijdrage voor de onder artikel 2, onderdelen a t/m e, genoemde kunststofverpakkingen bedraagt de som van de aldaar vermelde bedragen vermenigvuldigd met 361/365, zijnde € 26.806.085,27, vermeerderd met 37,15% van de uitvoeringskosten van onderdeel j.
2. De totale bijdrage voor de onder artikel 2, onderdeel f, genoemde vochtige doekjes bedraagt het aldaar vermelde bedrag vermenigvuldigd met 271/365, zijnde € 1.084.921,78, vermeerderd met 1,50% van de uitvoeringskosten van onderdeel j.
3. De totale bijdrage voor de onder artikel 2, onderdeel g, genoemde ballonnen bedraagt het aldaar vermelde bedrag vermenigvuldigd met 271/365, zijnde € 113.127,16, vermeerderd met 0,16% van de uitvoeringskosten van onderdeel j.
4. De totale bijdrage voor de onder artikel 2, onderdelen h en i, genoemde kunststofhoudende tabaksfilters en bewustwordingsmaatregelen bedraagt de som van de aldaar vermelde bedragen

¹ De bijdrage onder artikel 2, onderdeel j, betreft de bewustmakingsmaatregelen voor kunststofhoudende tabaksfilters. Zie voor meer informatie de Toelichting, I algemeen, artikel 4.

vermenigvuldigd met 361/365, zijnde € 44.155.716,65, vermeerderd met 61,19% van de uitvoeringskosten van onderdeel j.

Artikel 4 Bijdrage per eenheid product

De bijdrage per kunststofproductsoort als bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik bedraagt voor:

- a. vochtige doekjes: € 42,05/1000kg;
- b. ballonnen: € 0,22/kg;
- c. kunststofhoudende tabaksfilters: € 4,35/1000 stuks.

[N.B. De in dit artikel vermelde bedragen zijn een schatting en worden nog aangepast. De uitvoeringskosten die nog niet bekend zijn nog worden verdisconteerd.]

Artikel 5 Bijdrage per producent

De bijdrage per producent bedraagt de op basis van het kostenonderzoek bepaalde bijdrage per eenheid product vermenigvuldigd met het aantal of de hoeveelheid in 2023 door de betreffende producent in de handel gebrachte producten en vermenigvuldigd met een factor 361/365 voor kunststofverpakkingen en kunststofhoudende tabaksfilters en een factor 271/365 voor vochtige doekjes en ballonnen.

Artikel 6 Wegingsfactoren per overheidsorganisatie

De wegingsfactor per type overheidsorganisatie bedraagt voor de vergoeding van de kosten voor het opruimen, het vervoer en de verwerking van zwerfafval onderscheidenlijk de vergoeding van de kosten van bewustmakingsmaatregelen voor:

- a. grote steden: 38,19% 10,99%;
- b. grote gemeenten: 17,11% 17,74%;
- c. middelgrote gemeenten: 26,58% 41,98%;
- d. kleine gemeenten: 10,69% 25,81%;
- e. provincies: 0,75% 0,01%;
- f. waterschappen: 2,11% 2,67%;
- g. Rijkswaterstaat: 2,47% 0,72%;
- h. ProRail: 2,10% 0,08%;
- i. Staatsbosbeheer: 0% 0%.

Artikel 7 Vergoeding per gebiedskenmerk

De kosten per gebiedskenmerk als bedoeld in artikel 3.2, derde lid, aanhef en onder a, van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik bedragen voor:

- a. grote steden: € 10,79/inwoner;
- b. grote gemeenten: € 2,91/inwoner;
- c. middelgrote gemeenten: € 2,42/inwoner;
- d. kleine gemeenten: € 2,65/inwoner;
- e. provincies: € 12,54/km² oppervlakte;
- f. waterschappen: € 6,42/km waterweg.

Artikel 8 Vergoeding per overheidsorganisatie

1. De hoogte van de vergoeding als bedoeld in artikel 3.2, tweede lid, van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik wordt als volgt bepaald:
 - a. voor gemeenten: het aantal inwoners vermenigvuldigd met de kosten per inwoner voor gemeenten in de desbetreffende grootteklasse;
 - b. voor provincies: de oppervlakte van de provincie in km² vermenigvuldigd met de kosten per km².
 - c. voor waterschappen: de totale lengte van de waterwegen in km vermenigvuldigd met de kosten per km waterweg;
 - d. voor Rijkswaterstaat, ProRail onderscheidenlijk Staatsbosbeheer: de wegingsfactor van de desbetreffende overheidsorganisatie als vermeld in artikel 3 vermenigvuldigd met de totale kosten voor zwerfafval als bedoeld in artikel 2, leden 1 tot en met 4, zijnde € 72.159.850,86, vermeerderd met de uitvoeringskosten van artikel 1, onderdeel j.
2. De uit te keren vergoeding wordt overeenkomstig artikel 3.2, tweede lid, eerste volzin, van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik gecorrigeerd voor het geïnde bedrag op [datum].
3. Nadien binnengekomen vergoedingen worden overeenkomstig artikel 3.2, vijfde lid, tweede volzin, van de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik aangehouden en naar rato uitbetaald op een later moment.

Artikel 9 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

Artikel 10 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit vaststelling bijdragen en wegingsfactoren kunststofproducten voor eenmalig gebruik 2024.

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

Mark Harbers

TOELICHTING

I Algemeen

1. Inleiding

In 2019 is Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten voor eenmalig gebruik op het milieu (PbEU 2019, L 155), (hierna: richtlijn 2019/904), gepubliceerd.

Richtlijn 2019/904 is in Nederland geïmplementeerd door middel van het Besluit kunststofproducten voor eenmalig gebruik, hierna: het Besluit. Met dit Besluit is ook het Besluit beheer verpakkingen 2014 gewijzigd (hierna: Besluit verpakkingen). In de Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik (hierna: de Regeling) wordt op grond van artikel 9.5.2, zevende lid, van de Wet milieubeheer maatregelen uit het Besluit en het Besluit verpakkingen nader uitgewerkt.

In artikel 15f van het Besluit verpakkingen en in de artikelen 4 en 5 van het Besluit is vastgesteld dat, voor de producten waarop deze artikelen betrekking hebben, een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (hierna: UPV) geldt voor de kosten voor het opruimen van zwerfafval. In de Regeling worden nadere regels gesteld aan deze UPV, waarbij wordt geregeld hoe de kosten voor het opruimen van zwerfafval worden bepaald en geïnd bij producenten (artikel 3.1) en hoe dit geld wordt verdeeld over de overheidsorganisaties die een gebied beheren (hierna: gebiedsbeheerders) (artikel 3.2) en hoe de producentenverantwoordelijkheid t.a.v. de bewustmakingsmaatregelen wordt ingevuld (art. 3.3). Daarnaast regelt de Regeling enkele rapportage- en monitoringsverplichtingen die volgen uit richtlijn 2019/904 en het Besluit (artikel 4.1 en 4.2).

Dit besluit betreft de uitwerking van artikel 3.1, 3.2 en 3.3 van de Regeling. Ten aanzien van artikel 3.3 geldt dat dit besluit alleen toeziet op de door de tabaksproducenten te betalen bijdrage aan de door de gebiedsbeheerders genomen bewustmakingsmaatregelen. De overige producenten zijn zelf verantwoordelijk voor het nemen van bewustwordingsmaatregelen zoals beschreven in artikel 3.3 van de Regeling.

Bijdragen en vergoedingen volgend uit het kostenonderzoek

Artikel 3.1, derde lid, van de Regeling schrijft voor dat het kostenaandeel zwerfafval kunststofproducten per kunststofproductsoort door de Minister wordt vastgesteld op basis van een, ten minste vierjaarlijks te verrichten, kostenonderzoek waarbij rekening wordt gehouden met een jaarlijks onderzoek naar het aandeel kunststofproducten in het zwerfafval. Op basis van artikel 3.2 van de Regeling hebben overheidsorganisaties die kosten maken voor het opruimen van het zwerfafval van kunststofproducten als bedoeld in de artikelen 4, eerste lid, onderdeel b, en 5, eerste lid, van het Besluit kunststofproducten voor eenmalig gebruik en artikel 15f, derde lid, van het Besluit beheer verpakkingen 2014, recht op een vergoeding.

Voortvloeiend uit het Kostenonderzoek kan gesproken worden over vaststaande en variabele bijdragen en vergoedingen. Per periode dat een kostenonderzoek vigerend is, geldt de in dat kostenonderzoek vastgesteld bedrag voor het totaal aan kosten dat door gebiedsbeheerders jaarlijks wordt gemaakt voor het opruimen van zwerfafval. De te betalen bijdragen per producent en per product en de te ontvangen bijdragen door gebiedsbeheerders kunnen jaarlijks wijzigen omdat deze afhangt van de volgende zaken:

1. *De hoeveelheid zwerfafval binnen de categorie kunststofproducten voor eenmalig gebruik als onderdeel van de totale hoeveelheid zwerfafval.* Wanneer het aandeel van een categorie kunststofproducten voor eenmalig gebruik toe- dan wel afneemt, zal de totale bijdrage door producenten van die categorie toe- dan wel afnemen, en de vergoeding voor gebiedsbeheerders dus ook.
2. *De samenstelling van het zwerfafval binnen de categorie kunststofproducten voor eenmalig gebruik.* Binnen deze categorie kan de verhouding tussen de verschillende kunststofproductsoorten, zoals beschreven in Artikel 2, wijzigen. Wanneer deze samenstelling wijzigt, dan zal ook de bijdrage per producent wijzigen.
3. *Het aantal op de markt gebrachte kunststofproducten voor eenmalig gebruik. De totale bijdrage voor een bepaalde productcategorie wordt omgeslagen over het aantal op de markt gebrachte producten. Als er dus bijvoorbeeld meer producten op de markt worden gebracht, daalt de bijdrage per product.*

Op de bijdragen die gebiedsbeheerders ontvangen heeft dit geen effect aangezien de totale bijdrage voor de betreffende categorie gelijk blijft.

De door producenten van kunststofproducten voor eenmalig gebruik te betalen vergoeding bestaat uit de kosten voor het inzamelen, transport en verwerking van zwerfafval (Artikel 3.1, derde lid van de Regeling) vermeerderd met de uitvoeringskosten van de door de Minister aangewezen organisatie (Artikel 3.1, derde lid, onderdeel d. van de Regeling). Voor producenten van tabaksfilters komen hier de kosten van de genomen bewustmakingsmaatregelen bij (zie Artikel 4: Uitwerking Artikel 3.3 (bewustmakingsmaatregelen) van dit besluit).

Niet alle kosten uit het kostenonderzoek zwerfafval zijn onderdeel van de regeling. De kosten die de gebiedsbeheerders maken voor onder andere beleid, handhaving en monitoring maken geen deel uit van de vergoeding. Ook de kosten die gebiedsbeheerders maken voor het legen en verwerken van afvalbakken zijn geen onderdeel van de bijdragen die producenten betalen. Zonder deze posten bedragen de kosten voor alle gebiedsbeheerders gezamenlijk 215 miljoen euro.

De bijdragen zijn alleen van toepassing op het aandeel zwerfafval kunststofproducten, zoals genoemd in de bijlage, deel E, van de EU-richtlijn kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Op basis van aantal, volume en gewicht bedraagt het aandeel zwerfafval kunststofproducten in het totale zwerfafval 33%. Dit komt overeen met een vergoeding voor de publieke gebiedsbeheerders van € 71,7 miljoen.

Het aandeel van de verschillende categorieën zwerfafval kunststofproducten in het zwerfafval zijn bepaald in het samenstellingsonderzoek. Dit onderzoek maakt gebruik van de Landelijke monitor zwerfafval, getiteld *Landelijke zwerfafvalmonitor, incl. extra gebiedstypen, Jaarrapportage 2023*² en *Kentallen zwerfafval: meting 2022*³. De samenstelling van de zwerfafval kunststofproducten is als volgt:

I. Kunststofproducten voor eenmalig gebruik die vallen onder artikel 8, lid 2, inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid Kunststofproducten voor eenmalig gebruik

1. voedselverpakkingen, d.w.z. containers zoals dozen, met of zonder deksel, voor voedingsmiddelen
2. zakjes en wikkels gemaakt van flexibel materiaal
3. drankverpakkingen van maximaal drie liter
4. drinkbekers, doppen en deksels inbegrepen
5. lichte plastic draagtassen

- Drank en eetverpakkingen

- o Take-away eetverpakkingen
 - (drink/koffie/ijs) plasticbekers 6,6%
 - (friet)bakjes plastic 2,6%
 - Zakken/ (omverpakkingen) plastic 2,0%
- o Snoepen
 - Plastic snoepwikkels/zakjes etc. 4,5%
- o Drinken (kleine drankverpakkingen)
 - Drankenkartons 3,4%
 - kunststofflesjes < 1 liter (met statiegeld) 3,2%
 - kunststofflesjes < 1 liter (zonder statiegeld) 2,0%
 - kunststofflesjes 1 liter of meer 2,0%
 - knijpverpakkingen/zakjes 0,7%
 - doppen/sluitingen van plastic drankverpakkingen 0,7%
- o Overige verpakkingen (Overige drank- en eetverpakkingen of supermarktgerelateerde grootverpakkingen)
 - kunststof 1-persoons plastic flexibel 1,2%
 - kunststof 1-persoons plastic hard 0,4%
 - kunststof meerpersoons plastic flexibel 4,3%

² Bron: nog te publiceren op <https://open.rijkswaterstaat.nl/open-overheid/onderzoeksrapporten/>

³ Bron: [Kentallen zwerfafval: meting 2022 - Rijkswaterstaat Publicatie Platform](#)

- kunststof meerpersoons plastic hard 1,3%
- dunne plastic hemddraagtas (markt, winkel) 1,5%
- plastic draagtas (winkel) 1,5%

II. Kunststofproducten voor eenmalig gebruik die vallen onder artikel 8, lid 3, inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

- Materialen en overige verpakkingen
 - o Kunststoffen (niet eet/drinkverpakkingen en overige kunststof)
 - Vochtige doekjes 2,0%
 - Ballonnen 0,2%

III. Andere kunststofproducten voor eenmalig gebruik die vallen onder artikel 8, lid 3, inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

- Klein en organisch
 - o Sigarettenpeuken met filter 59,9%

2. Uitwerking Artikel 3.1 (bijdrage opruimen van zwerfafval)

Artikel 3.1, derde lid, van de Regeling schrijft voor dat het kostenaandeel zwerfafval kunststofproducten per kunststofproductsoort door de Minister wordt vastgesteld op basis van een, ten minste vierjaarlijks te verrichten, kostenonderzoek, waarbij rekening wordt gehouden met een jaarlijks onderzoek naar het aandeel kunststofproducten in het zwerfafval. Het kostenonderzoek dat ten grondslag ligt aan de berekeningen in dit besluit is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, getiteld *Definitieve bevindingen kostenonderzoek Zwerfafval – Peiljaar 2021*⁴ en gepubliceerd op 15 maart 2023. De totale kosten voor het voorkomen, opruimen, monitoren en verwerken van zwerfafval in Nederland bedroegen in het peiljaar € 324 miljoen.

Zoals gesteld bepaalt het kostenonderzoek in combinatie met het jaarlijkse onderzoek naar het aandeel van kunststofproducten in het zwerfafval het kostenaandeel per productsoort. Op basis van het samenstellingsonderzoek dat jaarlijks wordt gepubliceerd is geconcludeerd dat voor 2023 € 70,5 miljoen toe te rekenen is aan de kunststofproducten vallend onder de Regeling. Voor producenten van tabaksproducten geldt dat zij naast hun deel van het voornoemde bedrag tevens € 1,6 miljoen dienen bij te dragen voor de bewustmakingsmaatregelen (zie Artikel 4 van deze toelichting voor nadere uitwerking).

Omdat de Regeling voor wat betreft verpakkingen en tabaksfilters in werking is getreden op 5 januari 2023 en daarmee dus niet het gehele eerste peiljaar van de regeling beslaat, wordt hiervoor gecorrigeerd. Met betrekking tot verpakkingen en tabaksfilters wordt daarom een correctiefactor van 361/365 toegepast. Voor wat betreft ballonnen en vochtige doekjes geldt de regeling met ingang van 5 april 2023. Ook hiervoor wordt een correctiefactor van in dit geval 271/365 toegepast. Dit is vastgelegd in Artikel 3 van dit besluit.

Artikel 3.1, vierde lid, van de Regeling schrijft voor de minister jaarlijks in het kalenderjaar na het peiljaar de hoogte van de bijdrage vaststelt. De datum van 1 juni is in 2024 niet gehaald, mede omdat niet alle verslagen van de producenten tijdig beschikbaar waren. Zonder een volledig overzicht van het aantal in de handel gebrachte kunststofproducten voor eenmalig gebruik is het niet mogelijk om per product en producent de bijdrage te bepalen.

De bijdrage per product is vastgesteld voor 8 producttypen. Het gedeelte van de totale kosten dat toe te rekenen is aan ieder producttype is vastgesteld op basis van de frequentie waarmee de producten voorkomen in het zwerfafval. Dit wordt gemeten of in opdracht van Rijkswaterstaat middels 6-jaarlijkse metingen. Twee keer per jaar wordt een memo gepubliceerd met de resultaten tot en met het laatste halfjaar. Deze memo's worden ook naar de Tweede Kamer gestuurd.

⁴ Bron: <https://open.rijkswaterstaat.nl/open-overheid/onderzoeksrapporten/@258329/definitieve-bevindingen-kostenonderzoek/>

De bijdrage per product is op basis van bovenstaande gegevens vast te stellen door de kosten die toe te rekenen zijn aan een bepaald producttype te delen door het aantal producten van dat type dat op de markt is gebracht. Die getallen worden gemeld door de producenten op grond van artikel 4.1 van de Regeling (en dit maakt dat deze informatie ontvangen moet zijn voordat de bijdrage kan worden vastgesteld). In dit besluit worden de resultaten van deze berekeningen weergegeven. Daarmee stelt de Minister die bedragen per producttype in dit besluit vast, conform artikel 3.1, vierde lid, van de Regeling.

3. Uitwerking Artikel 3.2 (vergoeding overheidsorganisaties opruimen zwerfafval)

Op basis van artikel 3.1 van de Regeling hebben overheidsorganisaties die kosten maken voor het opruimen van het zwerfafval van kunststofproducten als bedoeld in de artikelen 4, eerste lid, onderdeel b, en 5, eerste lid, van het Besluit kunststofproducten voor eenmalig gebruik en artikel 15f, derde lid, van het Besluit beheer verpakkingen 2014, recht op een vergoeding. Artikel 3.2 de Regeling van de regeling bepaalt dat deze vergoeding het te ontvangen deel is van de geïnde bijdrage. Bij het Kostenonderzoek is onderzocht welke factor het best correleert met de gemaakte kosten voor het opruimen van zwerfafval. De wegingsfactoren zijn op basis van het Kostenonderzoek vastgesteld op:

- Voor gemeenten: bedrag per inwoner⁵

Voor gemeenten worden de bijdrages bepaald door de gemiddelde kosten per inwoner te vermenigvuldigen met het inwoneraantal. Voor de gemiddelde kosten wordt aangesloten bij de clusterindeling uit het kostenonderzoek:

1. Grote gemeenten (≥ 300.000 inwoners)
2. Middelgrote gemeenten ($\geq 100.000 < 300.000$ inwoners)
3. Middelkleine gemeenten ($\geq 30.000 < 100.000$ inwoners)
4. Kleine gemeenten (≤ 30.000 inwoners).

- Voor provincies: bedrag per vierkante kilometer oppervlak provincie⁶

Voor provincies is er een sterke correlatie met het oppervlak van de provincie. Het oppervlak van de provincies is het beste gebiedskenmerk om de bijdragen voor provincies te bepalen.

- Voor waterschappen: bedrag per lengte waterwegen waterschap⁷

Voor de waterschappen geldt dat de lengte van de beheerde watergangen de sterkste correlatie heeft met de zwerfafvalkosten en deze zal worden toegepast om de bijdragen voor waterschappen te bepalen.

4. Uitwerking Artikel 3.3 (bewustmakingsmaatregelen)

In de toelichting op artikel 3.3 in de Regeling wordt gesteld dat producenten van tabaksproducten niet zelf bewustmakingsmaatregelen mogen nemen. In plaats hiervan dragen zij financieel bij aan de bewustmakingmaatregelen die gebiedsbeheerders nemen. De producenten zijn verplicht het deel van de bewustmakingsmaatregelen te betalen dat overeenkomt met hun aandeel in het zwerfafval. Wanneer het zwerfafval bijvoorbeeld voor 25% (in stuks, volume en gewicht) uit sigarettenfilters bestaat, worden producenten van filters geacht 25% van de kosten van bewustmakingsmaatregelen van de gebiedsbeheerders te vergoeden. De formule voor het berekenen van de bijdrage van tabaksproducenten aan de bewustmakingsmaatregelen is: de totale kosten van bewustmakingsmaatregelen vermenigvuldigd met het percentage sigarettenfilters in het zwerfafval.

⁵ Het aantal inwoners wordt bepaald op basis van CBS inwoneraantallen op 1 januari van het peiljaar waarover de vergoeding wordt uitgekeerd.

⁶ Oppervlakte provincies (inclusief water); bron CBS.

⁷ Bron: Aantal km waterlopen (primaire en overige) uit waves databank van Unie van Waterschappen: https://live-waves.databank.nl/jive?workspace_guid=f9624aed-fb8c-4aae-9752-f300fda68ae0

Op basis van het Kostenonderzoek waren de totale kosten van de bewustmakingsmaatregelen in 2023 € 8.245.704,31. Dit bedrag is de som van de communicatiekosten die gebiedsbeheerders op basis van het kostenonderzoek maakten. Volgens het meest recente samenstellingsonderzoek bestaat het zwerfafval voor 20,02% uit sigarettenfilters (in stuks, volume en gewicht). De totale bijdrage voor tabaksfabrikanten aan de bewustmakingsmaatregelen komt hiermee op € 1.650.665,27. Dit bedrag, vermenigvuldigd met de correctiefactor 361/365, is opgeteld bij het totaalbedrag dat is toe te rekenen is aan de kunststofproducten vallend onder de Regeling zoals beschreven bij lid 2 van deze toelichting.

5. Juridische kanttekening

In de toelichting bij de Regeling stond vermeld dat dit Besluit zou worden voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht. Daarbij is ervan uitgegaan dat dit Besluit een zogenoemd concretiserend besluit van algemene strekking zou zijn, waar rechtsmiddelen tegen openstaan. Bij nader inzien gaat het om een besluit van algemene strekking niet zijnde een algemeen verbindend voorschrift waartegen geen rechtsmiddelen openstaan. Om toch belanghebbenden en anderen gelegenheid te bieden te reageren op het ontwerpbesluit is besloten tot internetconsultatie.

Rechtsbescherming staat open tegen de beschikkingen die zullen worden genomen op basis van de Regeling en dit besluit waarbij voor individuele producenten, producentenorganisaties en overheidsorganisaties de hoogte van de bijdragen onderscheidenlijk de vergoedingen worden vastgesteld. Ook in dit opzicht is sprake van voortschrijdend inzicht, in de toelichting bij de Regeling ervan werd uitgegaan dat in ieder geval de vaststelling van de hoogte van de vergoeding niet een besluit betrof maar een feitelijke handeling.

II Artikelsgewijs

Artikel 1

In dit artikel wordt een aantal begrippen gedefinieerd.

Artikel 2

Artikel 3.1, derde lid, van de Regeling schrijft voor dat de Minister het kostenaandeel zwerfafval kunststofproducten per kunststofproductsoort ten minste vierjaarlijks op basis van kostenonderzoek vaststelt. Met dit artikel is daaraan voor het peiljaar 2023 toepassing gegeven. De uitvoeringskosten bedoeld in onderdeel d en de kosten van bewustmakingsmaatregelen bedoeld in onderdeel f staan hier apart vermeld maar worden uiteindelijk verdisconteerd in de bijdrage per product.

Artikel 3

Ingevolge artikel 3.1, zesde lid, zijn het eerste en tweede lid niet van toepassing als een producentenorganisatie een afvalbeheerbijdrage int voor een kunststofproductsoort, genoemd in de bijlage, deel E, van de EU-richtlijn kunststofproducten voor eenmalig gebruik op grond van een overeenkomst over een afvalbeheerbijdrage als bedoeld in artikel 15.36 van de wet en de te innen afvalbeheerbijdrage ten minste het door de Minister vastgestelde kostenaandeel zwerfafval kunststofproducten als bedoeld in het tweede lid, voor een kunststofproductsoort bedraagt. Deze bepaling is van toepassing ten aanzien van kunststofverpakkingen als bedoeld in artikel 15f van het Besluit beheer verpakkingen nu producentenorganisatie Verpact betreffende bijdragen int op grond van de algemeen verbindend verklaarde overeenkomst over een afvalbeheerbijdrage voor verpakkingen. Het totaal van deze bijdragen moet ten minste het in dit artikel genoemde som bedragen die is gebaseerd op het eerder vermelde Kostenonderzoek en een correctiefactor nu de financiële UPV-verplichting eerst op 5 januari 2023 inging. Van belang om hierbij te vermelden is dat het gaat om eenmalig toegepaste correctiefactor, aangezien de UPV verplichting in toekomstige jaren steeds voor het gehele jaar zal gelden.

Artikel 4

Voor vochtige doekjes, ballonnen en tabaksfilters is er niet een producentenorganisatie die een afvalbeheerbijdrage int, zodat artikel 3.1, eerste en tweede lid, van de Regeling ten aanzien van deze kunststofproducten voor eenmalig gebruik wel van toepassing is. Het tweede lid bepaalt dat de Minister de bijdrage per in de handel gebracht kunststofproduct vaststelt. De hoogte van de bijdrage bedraagt het kostenaandeel zwerfafval per kunststofproductsoort, gedeeld door het aantal in de handel gebrachte kunststofproducten van die soort. Daarbij is voor de eenheid waarover de bijdrage moet worden betaald

aangesloten bij de wijze waarop wordt gerapporteerd. Voor vochtige doekjes en ballonnen zijn dit gewichtseenheden en voor tabaksfilters aantallen. De bijdragen per product zijn op hele centen naar beneden afgerond, opdat producenten in ieder geval niet te veel hoeven te betalen.

Artikel 5

Dit artikel bepaalt hoe de bijdrage die producenten moeten betalen wordt bepaald en dat deze wordt gecorrigeerd met een factor die aangeeft op welk deel van het jaar de verplichting betrekking heeft.

Artikel 6

Artikel 6 maakt inzichtelijk hoe de kosten zijn verdeeld over de verschillende typen overheidsorganisaties die gebied beheren en daarbij verantwoordelijk zijn voor het opruimen van zwerfafval. De verschillende (typen) overheidsorganisaties waren in de toelichting van de Regeling reeds geïdentificeerd. Met betrekking tot gemeenten is gebleken dat de kosten voor het opruimen van zwerfafval sterk variëren met de relatieve grootte van de gemeente. Vooral in de vier grote steden blijken de kosten voor het opruimen van zwerfafval relatief hoog te zijn. Er is daarom een nader onderscheid gemaakt tussen grote steden, (overige) grote gemeenten, middelgrote gemeenten en kleine gemeenten. Nu Staatsbosbeheer geen gegevens heeft overgelegd, is de wegingsfactor op 0% gesteld. Ook voor de kosten van bewustmakingsmaatregelen is een verdeling over de verschillende typen overheidsorganisaties opgenomen.

Artikel 7

In artikel 7 is bepaald dat voor gemeenten het inwonertal het bepalende gebiedskenmerk is, voor provincies de oppervlakte en voor waterschappen de lengte van de waterwegen. Voor de overige overheidsorganisaties die gebied beheren – Rijkswaterstaat, ProRail en Staatsbosbeheer – is niet nodig een gebiedskenmerk te identificeren, nu het steeds om één organisatie gaat. Daarbij is uitgegaan van de werkelijke kosten die betreffende overheidsorganisaties in 2023 hebben gemaakt om plastic zwerfafval op te ruimen.

Artikel 8

Het eerste lid van artikel 8 maakt inzichtelijk hoe de vergoeding per overheidsorganisatie vervolgens wordt uitgerekend. Voor gemeenten, provincies en waterschappen betreft dit het product van het gebiedskenmerk – inwonertal, oppervlakte resp. lengte waterwegen – met de kosten per gebiedskenmerk zoals bepaald in artikel 7. Voor de overige overheidsorganisaties is dat de desbetreffende wegingsfactor van artikel 6 vermenigvuldigd met het te innen totaalbedrag, zijnde de som van de in artikel 3 genoemde bedragen per kunststofproductsoort. Daarbij moet worden aangetekend dat overeenkomstig het tweede lid de uit te keren vergoeding is gebaseerd op het feitelijk geïnde bedrag op de peildatum. Immers kan niet worden uitgesloten dat niet alle verschuldigde bedragen op die datum binnen zijn bij de uitvoerende organisatie. Dat betekent niet dat producenten die bijdragen daarna niet meer hoeven betalen, of dat overheidsorganisaties daarop geen aanspraak meer kunnen maken. Later binnengekomen betalingen worden overeenkomstig het derde lid aangehouden en op een later moment naar rato uitgekeerd, ten laatste bij de volgende uitkeringsronde in 2025.

Zwerfafvalvergoeding

Prullenbakvergoeding

UPV Zwerfafval vergoeding

Zwerfafvalvergoeding

Uit Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022

€ 20 miljoen per jaar

Zwerfafvalvergoeding 2023 en 2024

€ 11 miljoen resterend → € 1,14 per inwoner
inschrijftermijn gesloten

The image shows a website banner with a blue background and a white sky. At the top, the text reads 'DE ZWERFAFVALVERGOEDING: INFORMATIE & INSPIRATIE' in white, with a subtitle 'Bekijk voorbeelden van hoe je de Zwerfafvalvergoeding kunt besteden.' below it. A white downward arrow is centered below the subtitle. Below the arrow are three blue rectangular buttons with white text and small images. The first button is titled '> ZWERFAFVALVERGOEDING' and has the text 'Alles over de aanvraag & beoordeling' below it. The second button is titled '> VERGOEDING AANVRAGEN?' and has 'Dit zijn de voorwaarden' below it. The third button is titled '> LEES ONS MAGAZINE' and has 'Alles dat je wil weten over de Zwerfafvalvergoeding' below it. Each button has a small image above the text: a group of people, a hand holding a bottle, and two people in safety vests.

Prullenbakkenvergoeding

2023: € 0,76 per inwoner

2024: € 0,94 per inwoner

Wordt door Verpact en VNG bepaald

In [WasteTool](#) worden de betaalvoorstellen voor 2024 op kwartaalbasis voor gemeenten gepubliceerd.

UPV Zwerfafval/SUP vergoeding

Regeling SUP, Artikel 3.1 (bijdrage opruimen van zwerfafval)

Minister IenW stelt hoogte van de bijdrage en vergoeding vast, met hulp van:

Kosten onderzoek

Samenstellingsonderzoek

De monitor is praktisch uitvoerbaar

Verdiepend vanuit huidige kennis/systematiek

Niet complexer dan nodig.

Landelijke monitor zwerfafval

1.400
meetlocatie

20
gebiedstypen

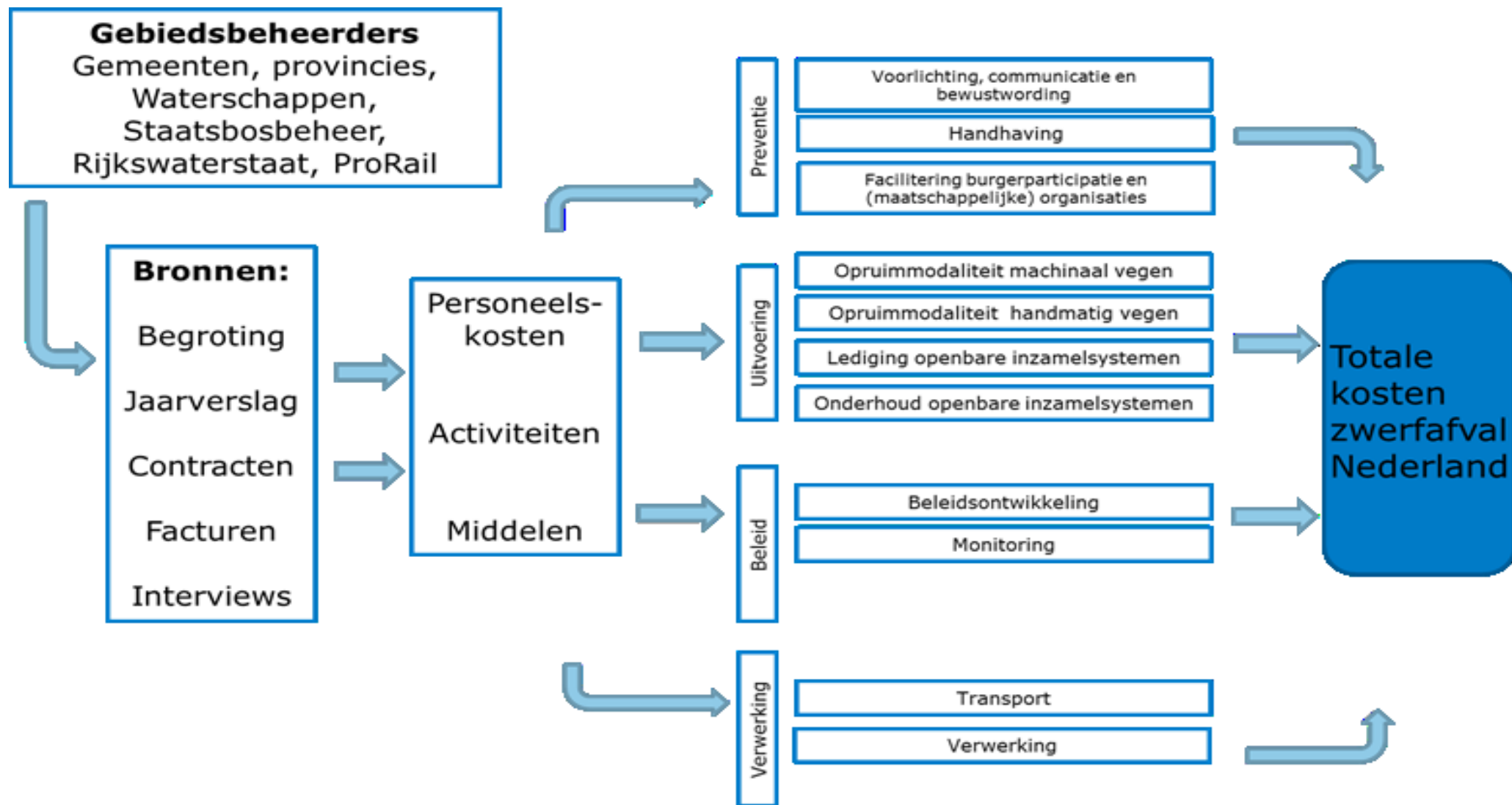
6 meetrondes

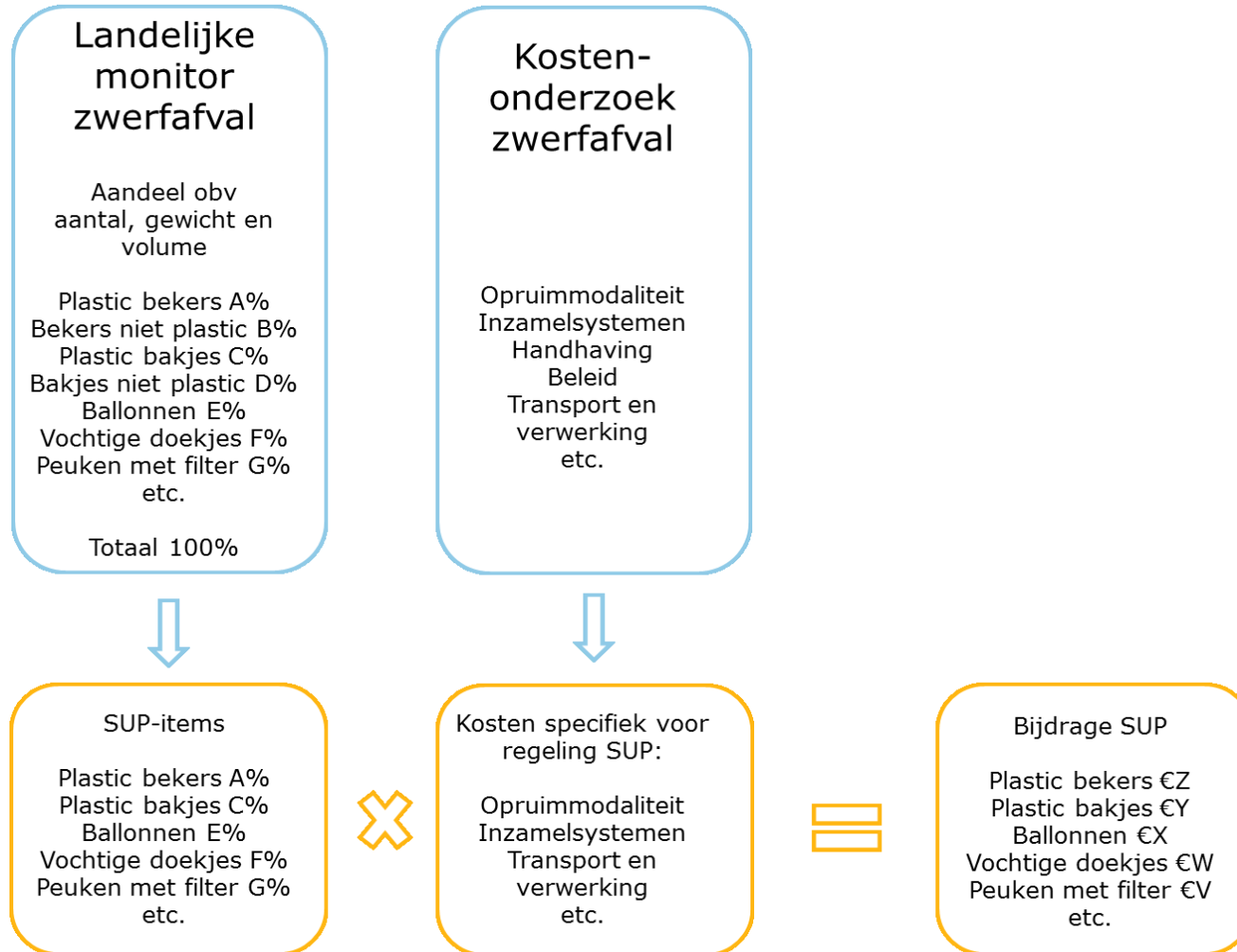
3 maal bepaling aantal en samenstelling
zwerfafval

25.200 metingen per jaar

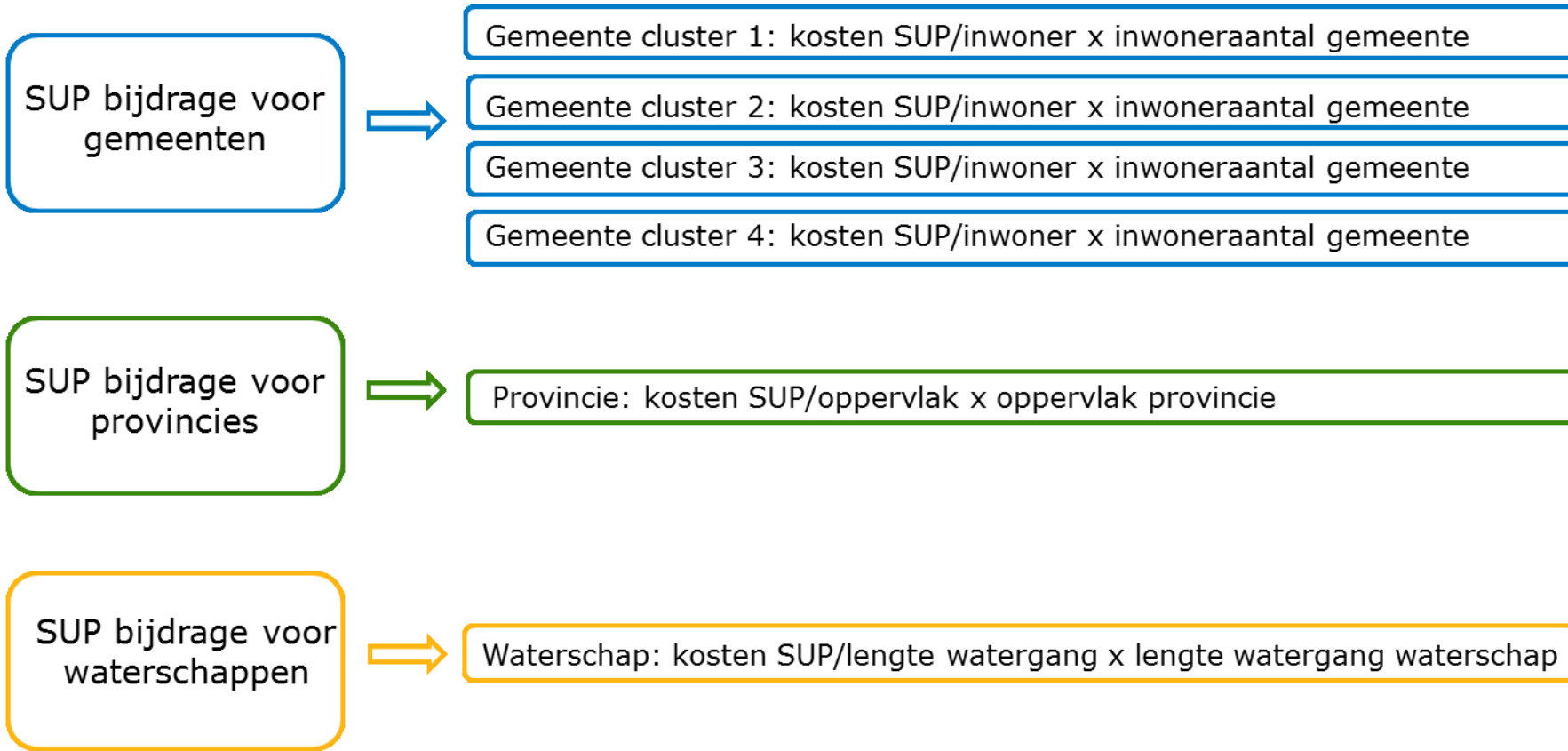
Kostenonderzoek zwerfafval

Opbouw vergoeding SUP

Weergave bijdrage SUP

Proefberekening

Gebiedsbeheerder	Vergoeding in miljoenen euro's	Gemeente	Vergoeding in miljoenen euro's
Gemeenten	79,5	Cluster 1	33
Provincies	0,7	Cluster 2	14,5
Waterschappen	1,8	Cluster 3	23
Rijkswaterstaat	2,1	Cluster 4	9
ProRail	1,8		

Disclaimer

De proefberekening is opgesteld op basis van monitoringscijfers uit 2022. De indeling in productcategorieën is in 2023 verder uitgebreid. Daarnaast kunnen er ook verschillen optreden in het aantal getelde stuks in 2023. Aan de proefberekening kunnen geen rechten worden ontleend.

Reguliere jaarcyclus

Q1 : samenstellingsonderzoek zwerfafval voorgaand jaar

1 april: verslag hoeveelheid in de handel gebrachte producten

1 juni: publicatie hoogte bijdrage en wegingsfactoren door IenW

1 sept: betaling aan centraal uitvoeringsorgaan

1 nov: vergoeding voor gebiedsbeheerders voorgaand jaar

Eerste vergoeding voor gebiedsbeheerders pas in 2024!

Let op: vergoeding is niet gealloceerd!

